

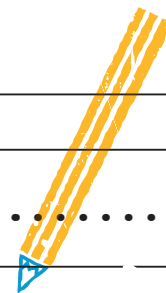
PERSPEKTIV BYRÅN

INSTRUKTIONSBOK

En interaktiv deckarleik där barnens
perspektiv & rättigheter tas på allvar!

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Om Perspektivbyrån	3
Innan ni börjar	4
Gör så här	6
Barnen, Dissaren och Agent Franka	8
Uppdrag 1	10
Uppdrag 2	12
Uppdrag 3	14
Uppdrag 4	16
Förändra & förbättra	18
Barnkonventionen & diskrimineringslagen.....	19

Text Mia Westin och Klara Nygren, Perspektivbyrån

Layout & illustration Carl Papworth

Tryck Original Tryckeri Umeå, 2019

Projektet Perspektivbyrån drevs under åren 2017-2020 av Rättighetscentrum Västerbotten, Sensus och finansierades av Arvsfonden.

Tack till alla barn och all personal från kultur- och fritidsverksamheter i Västerbotten som varit delaktiga i framtagandet av metoden.

VÄLKOMMEN TILL PERSPEKTIVBYRÅN!

FÖR VEM?

För barn 8-12 år och för er som arbetar professionellt eller ideellt i idrottsföreningar.

VAD?

PERSPEKTIVBYRÅN är en interaktiv deckarleik där barnen är detektiver som granskar, synliggör och ger sina perspektiv på er verksamhet. Ni vuxna lyssnar, antecknar och förbättrar!

Barn och vuxna får verktyg för att tillsammans skapa en trygg, jämlik och tillgänglig verksamhet

UNDERSÖKNINGSPLATS:

HUR?

Följ instruktionerna i detta häfte!

LYCKA TILL!

BAKGRUND

PERSPEKTIVBYRÅNS metoder och utbildningar riktar sig till er som arbetar med barn och unga med syfte att skapa trygga, jämlika och tillgängliga verksamheter.

Perspektivbyrån började som ett projekt där mer än 700 barn och personal från kultur- & fritidsverksamheter deltog. Materialet som arbetades fram i projektet har dels samlats på en digital plattform och dels omformats till materialet som du nu håller i din hand.

På perspektivbyran.nu finns utbildningar om barnkonventionen, diskrimineringslagstiftningen samt en steg-för-steg-utbildning i ett praktiskt förändringsarbete. På hemsidan finns också verktyg och tips för hur ni kan få barnens perspektiv på er verksamhet.

INNAN NI BÖRJAR

MATERIAL:

MAPPENS INNEHÅLL: 1 instruktionsbok, 4 profilkort – en för varje person, 16 uppdragskort (4 uppdrag x 4 lag), 2 ark klistermärken med regnbågsmustasch som bevis på slutfört uppdrag.

VERKTYG: Papper och pennor för både barn och ledare att anteckna på. Eventuellt målarfärger och saxar till bonusuppdragen.

TÄNK PÅ ATT MATERIALET SKA ANVÄNDAS FLERA GÅNGER. TILLÅTET ATT KOPIERA PROFILKORTEN & UPPDRAGEN!

SCENOGRAFI & REKVISITA: Om ni har tid och möjlighet kan ni skapa en detektiv-miljö med hjälp av fantasi och gamla prylar som; skrivmaskiner, skrynkliga papper, förstoringsglas, stämplor, uppslagsböcker, fotografier m.m. Kanske fixa några schyssta lösmustascher?

RIKTLINJER:

ANTAL BARN: Uppdragen kan antingen genomföras enskilt eller i grupp. En lagom storlek är 2-4 barn per grupp.

ANTAL LEDARE: Minst en, men gärna flera så att ni inte missar något väsentligt i barnens spaningar. I grupper med yngre barn rekommenderas en vuxen per grupp, så att barnen får hjälp med att förstå frågorna och med att skriva svar.

FÖRKUNSKAPER: Perspektivbyråns metoder och utbildningar utgår ifrån barnkonventionen och diskrimineringslagen. Läs mer om detta på sidan 19.

TIDSÅTGÅNG: Introduktion och gruppindelning tar ca 5-10 min. Varje uppdrag tar ca 30 min (15 min för genomförande och 15 min för diskussion). Barnen kan utföra ett eller flera uppdrag per tillfälle.

ROLLSPEL: I varje uppdrag får grupperna varsin person att utgå ifrån; **AWO**, **EIRI**, **SAM** och **SALLY**. Ni kan antingen välja att respektive grupp får samma person alla gånger, eller så byter ni i samband med ett nytt uppdrag. Om det är många barn som ska utföra uppdragen så kan flera lag utgå ifrån samma person (men då behöver ni kopiera upp profilkorten).

AWO

EIRI

SAM

SALLY

GÖR SÅ HÄR

1.

Ni som leder aktiviteten kan börja med att läsa beskrivningen inför varje uppdrag, så att ni vet vad det går ut på och vad som behöver förberedas innan barnen kommer.

2.

Läs texten om *Barnen*, *Dissaren* och *Agent Franka* på sidan 8. På så sätt får ni en gemensam berättelse att utgå ifrån.

MED BARNEN

3.

Dela upp barngruppen i fyra mindre konstellationer om 2-4 deltagare. De får gärna hitta på varsitt lagnamn.

4.

Påminn barnen om att de är detektiver som fått i uppdrag av *Agent Franka* att luska reda på saker som blivit fel, att söka spår och att göra avtryck. Så att alla barn kan trivas i er förening!

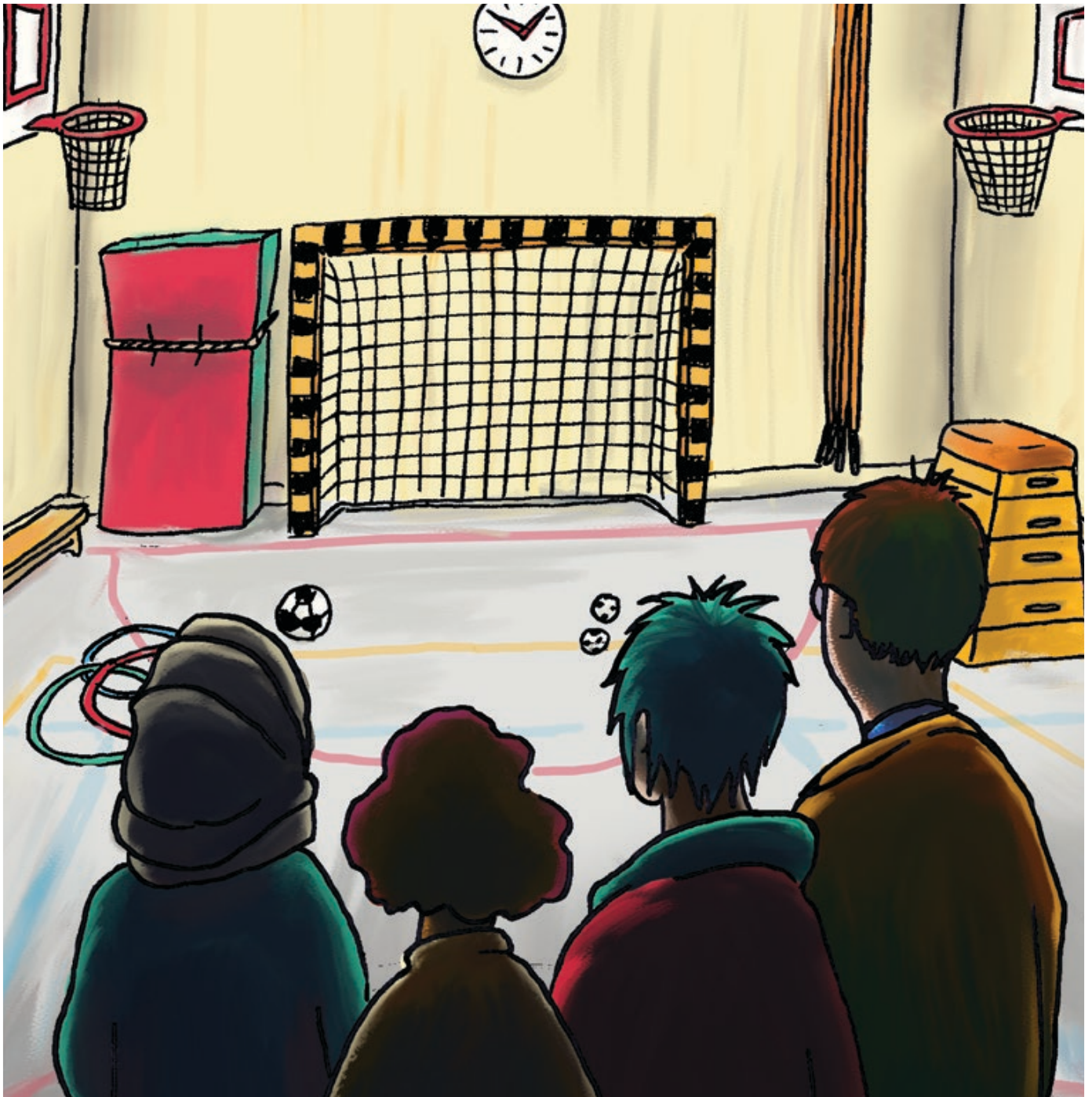
5.

Genomför spaningarna.

OBS: *Barnen ska inte anteckna direkt på uppdragen ifall ni vill använda dem flera gånger! Men ni får gärna kopiera uppdragen.*

BARNEN, DISSAREN OCH AGENT FRANKA

EN GÅNG för inte så länge sedan så beslutades det att alla barn hade rätt att må bra och göra meningsfulla saker på sin fritid. Alla barn skulle få växa och utvecklas och träna! Så var det bestämt!

MEN, plötsligt hände något ...

DISSAREN, en grå typ från ett stort kontor, började åka runt till idrottsföreningar och ställa till det så pass att vissa barn slutade gå dit, fast de egentligen ville.

Dissaren tyckte nämligen att det var krångligt att ta hänsyn och hen var både lat och snål. *Dissaren* tyckte inte det gjorde något att barn kände sig otrygga, ovälkomna eller hamnade utanför de andra grupperna.

**AGENT FRANKA BEHÖVER
ER EXPERTHJÄLP FÖR ATT
LÖSA UPPDRAGEN**

DISSAREN

AGENT FRANKA

NÄR AGENT FRANKA från Perspektivbyrån hörde detta stampade hen med sina klackeskor, skruvade sina mustascher och utropade:
"Jag måste samla barn från hela landet och sätta stopp för Dissaren innan det är för sent!"

TILL SAKEN: Ni ska nu vara detektiver och undersöka om *Dissaren* har varit här! Har hen ordnat så att några barn inte kan träna fast de vill? Vilka barn är det i så fall? Och vad säger ni själva – känner ni er trygga och välkomna i er förening?

UPPDRAG 1: SPRÅK & KOMMUNIKATION

UPPDRAGSBESKRIVNING

Ni som leder aktiviteten kan läsa följande beskrivning inför uppdraget, så att ni vet vad det går ut på och vad som behöver förberedas innan barnen kommer.

INNEHÅLL: Uppdrag nr 1 innebär att barnen ska undersöka hur föreningen kommunicerar med sina medlemmar. På vilka språk finns det information? Vilken typ av information finns tillgänglig? Och vilka bilder syns?

KÄLLOR: Låt barnen undersöka skyltar, affischer, broschyrer och fotografier i lokalerna. Finns det en hemsida så låt gärna barnen granska den också.

Påminn barnen att kolla på profilkorten för att få all information som behövs!

ANTECKNINGAR: Barnen får gärna anteckna (om de kan) men det är ännu viktigare att ni ledare skriver ner barnens upptäckter. Ni kan anteckna medan barnen undersöker eller i samtalet efteråt. Ni vill ju inte missa sånt som är viktigt för er idrottsförening!

Tänk på att barnen, särskilt de yngre, kan behöva hjälp med att läsa och förstå uppgifterna!

SAMMANFATTNING & REFLEKTION MED BARNEN

ca 15 minuter

Efter att barnen genomfört uppdraget kan ni samlas för att gå igenom svaren tillsammans. Börja gärna med att barnen får berätta vilken som var deras "person".

EFTER UTFÖRT
UPPDRAG

A. Ni skulle hjälpa *Agent Franka* att söka information på andra språk än svenska. Hittade ni det?

JA → Vilka språk? Var (på skyltar, affischer hemsida m.m.)?

NEJ → Hur tycker ni att föreningen kan göra så att barn och föräldrar som inte talar svenska, ändå kan förstå?

B. Ni skulle hjälpa *Agent Franka* att söka bilder med samma hudfärg eller ögonfärg som era "personer". Hittade ni det?

JA → Var fanns de bilderna?

NEJ → Fanns det bilder med andra människor?

am

C. Tror ni att era "personer" skulle känna sig välkomna i er förening?

JA → Varför?

NEJ → Varför inte?

BARNENS TANKAR & KÄNSLOR KRING VERKSAMHETEN?

- Vilka språk skulle ni själva vilja ha på skyltarna?
- Varför skulle det kunna vara viktigt med information på flera språk?
- Vilka bilder saknas tycker ni?
- Varför kan det vara viktigt att det finns bilder på personer som liknar en själv?
- Känner ni er trygga och välkomna i er förening?
- Finns det något som skulle kunna göras bättre?

BONUSUPPDRAG

Låt barnen visa sina välkomstskyltar och berätta hur de tänkt.

Var tycker de att skyltarna ska sitta?

FÖRÄNDRA & FÖRBÄTTRA

På sidan 18 hittar ni ledare förslag på hur ni med hjälp av barnens perspektiv förbättrar er verksamhet.

GLÖM INTE!

UPPDRAG 2: OMKLÄDNING & DUSCH

UPPDRAGSBESKRIVNING

Ni som leder aktiviteten kan läsa följande beskrivning inför uppdraget, så att ni vet vad det går ut på och vad som behöver förberedas innan barnen kommer.

LÄS MIG
FÖRST!

INNEHÅLL: Uppdrag nr 2 innebär att barnen ska undersöka omklädningsrum och duschar. Är det trygga rum och kan alla använda dem?

KÄLLOR: Låt barnen undersöka omklädningsrummen och duscharna. Se gärna till att det inte är några som använder de utrymmena under tiden som ni utför uppdragen. Det ska vara tryggt för alla!

Påminn barnen att kolla på profilkorten för att få all information som behövs!

ANTECKNINGAR: Barnen får gärna anteckna (om de kan) men det är ännu viktigare att ni ledare skriver ner barnens upptäckter. Ni kan anteckna medan barnen undersöker eller i samtalet efteråt. Ni vill ju inte missa sånt som är viktigt för er idrottsförening!

Tänk på att barnen, särskilt de yngre, kan behöva hjälp med att läsa och förstå uppgifterna!

BARNEN GÖR
UPPDRAGEN!

TID: CA 15 MINUTER

BEVIS: UPPDRAG SLUTFÖRT!

SAMMANFATTNING & REFLEKTION MED BARNEN

ca 15 minuter

Efter att barnen genomfört uppdraget kan ni samlas för att gå igenom svaren tillsammans. Börja gärna med att barnen får berätta vilken som var deras "person".

EFTER UTFÖRT
UPPDRAG

FÖRSLAG PÅ DISKUSSIONSFRÅGOR:

A. Ni skulle hjälpa *Agent Franka* att söka omklädningsrum och duschar för *Awo, Eiri, Sam* och *Sally*. Hittade ni det?

JA → Berätta var er person kan byta om. Hur hittar hen dit?

NEJ → Hur skulle föreningen kunna göra så att era "personer" kan byta om som de vill?

B. *Agent Franka* undrar om det kan vara jobbigt för era personer att välja omklädningsrum och dusch?

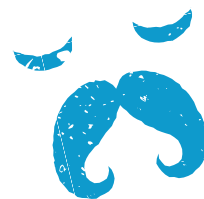
JA → Varför?

NEJ → Varför inte?

C. Om något barn känner sig otrygg eller mobbad i er idrottsförening – vem skulle hen då kunna prata med för att få hjälp?

BARNENS TANKAR & KÄNSLOR KRING VERKSAMHETEN?

- Tror ni att några inte känner sig trygga i era omklädningsrum eller duschar?
- Hur känner ni själva? Är det trygga rum eller inte?
- Varför är det viktigt att känna sig trygg?

BONUSUPPDRAG

Om ni fick bestämma – hur skulle ett omklädningsrum och ett duschrum se ut för era personer? Hur skulle skylten se ut?

Om barnen har ritat något – be dem visa och berätta!

FÖRÄNDRA & FÖRBÄTTRA

På sidan 18 hittar ni ledare förslag på hur ni med hjälp av barnens perspektiv förbättrar er verksamhet.

GLÖM INTE!

UPPDRAG 3: GRUPPER & DELTAGANDE

UPPDRAGSBESKRIVNING

Ni som leder aktiviteten kan läsa följande beskrivning inför uppdraget, så att ni vet vad det går ut på och vad som behöver förberedas innan barnen kommer.

LÄS MIG
FÖRST!

INNEHÅLL: Uppdrag nr 3 innebär att barnen ska undersöka föreningens gruppindelning, träningstider och utbud – utifrån perspektiv som kön, könsidentitet och ålder. Men de ska också titta på hur faktorer som familjekonstellation och ekonomiska förutsättningar kan påverka barnens möjlighet att träna.

KÄLLOR: Nu behöver barnen tillgång till scheman över träningstider, prislister för olika grupper och eventuella regler eller riktlinjer för könsuppdelning av grupper. I detta uppdrag är det bra om ni kan vara en ledare per lag!

Påminn barnen att kolla på profilkorten för att få all information som behövs!

ANTECKNINGAR: Barnen får gärna anteckna (om de kan) men det är ännu viktigare att ni ledare skriver ner barnens upptäckter. Ni kan anteckna medan barnen undersöker eller i samtalet efteråt.

*Tänk på att barnen,
särskilt de yngre, kan
behöva hjälp med att läsa
och förstå uppgifterna!*

BARNEN GÖR
UPPDRAGEN!

TID: CA 15 MINUTER

BEVIS: UPPDRAG SLUTFÖRT!

**EFTER UTFÖRT
UPPDRAG**

SAMMANFATTNING & REFLEKTION MED BARNEN

ca 15 minuter

Efter att barnen genomfört uppdraget kan ni samlas för att gå igenom svaren tillsammans. Börja gärna med att barnen får berätta vilken som var deras "person".

FÖRSLAG PÅ DISKUSSIONSFRÅGOR:

A. Ni skulle hjälpa *Agent Franka* att söka en träningsgrupp för er "person".

Hittade ni det?

JA → Berätta; vilken sport/grupp/tid?

NEJ → Vad saknas och hur kan föreningen ändra på det?

B. *Agent Franka* undrade om era "personer" kan träna med tanke på sina speciella önskemål:

→ *Awo* vill bara träna, inte tävla.

→ *Eiris* mamma har inte tid att hjälpa till i föreningen.

→ *Sam* vill träna varannan vecka.

→ *Sally* har kanske inte tillräckligt med pengar.

BARNENS TANKAR & KÄNSLOR KRING VERKSAMHETEN?

- Kan alla barn träna i er förening?
- Varför kan det vara viktigt att hitta en träningsgrupp som passar en själv?
- Om ni fick bestämma helt fritt, vilka tider skulle ni då vilja träna på?
- Hur ofta skulle ni vilja träna?
- Kan ni tävla på det sätt som passar er?

BONUSUPPDRAG

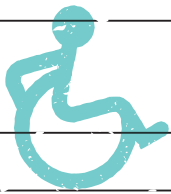
Hur skulle vår idrottsförening kunna bli ännu roligare att vara med i?

Om barnen har ritat något – be dem visa och berätta!

FÖRÄNDRA & FÖRBÄTTRA

På sidan 18 hittar ni ledare förslag på hur ni med hjälp av barnens perspektiv förbättrar er verksamhet.

GLÖM INTE!

UPPDRAG 4: TILLGÄNGLIGHET

LÄS MIG
FÖRST!

UPPDRAGSBESKRIVNING

Ni som leder aktiviteten kan läsa följande beskrivning inför uppdraget, så att ni vet vad det går ut på och vad som behöver förberedas innan barnen kommer.

INNEHÅLL: Uppdrag nr 4 innebär att barnen ska granska tillgängligheten för personer med olika funktionsnedsättningar. Det handlar framförallt om lokalerna, men de ska även undersöka om det finns någon grupp för barnen att träna i överhuvudtaget.

KÄLLOR: För att kunna utföra det här uppdraget behöver barnen ha tillgång till så många utrymmen som möjligt; som träningslokaler, korridorer, omklädningsrum, toaletter m.m.

Påminn barnen att kolla på profilkorten för att få all information som behövs!

MATERIAL: Det går att utföra uppdraget utan tillbehör men om ni har tillgång till en rullstol, hörselkåpor, ögonbindel och musikspelare/hörlurar så är det en bonus!

ANTECKNINGAR: Barnen får gärna anteckna (om de kan) men det är ännu viktigare att ni ledare skriver ner barnens upptäckter!

Tänk på att barnen,
särskilt de yngre, kan
behöva hjälp med att läsa
och förstå uppgifterna!

BARNEN GÖR
UPPDRAGEN!

TID: CA 15 MINUTER

BEVIS: UPPDRAG SLUTFÖRT!

EFTER UTFÖRT
UPPDRAG

SAMMANFATTNING & REFLEKTION MED BARNEN

ca 15 minuter

Efter att barnen genomfört uppdraget kan ni samlas för att gå igenom svaren tillsammans. Börja gärna med att barnen får berätta vilken som var deras "person".

FÖRSLAG PÅ DISKUSSIONSFRÅGOR:

Ni skulle hjälpa *Agent Franka* att undersöka om era personer kan ta sig fram och runt i lokalerna. Upptäckte ni några hinder? Var det något som var svårt eller jobbigt?

JA → Berätta! Hur skulle föreningen kunna göra så att det blir lättare för dem?

Agent Franka undrar om det finns träningsgrupper i er förening som passar *Awo, Eiri, Sam* och *Sally* med tanke på deras olika funktionsnedsättningar?

BARNENS TANKAR & KÄNSLOR KRING VERKSAMHETEN?

- Varför är det viktigt att kunna ta sig fram i lokalerna?
- Hur känner ni själva – är det något ni tycker är svårt eller jobbigt – med duscharna, toaletterna, andra rum?
- Skulle era personer kunna vara med i er träningsgrupp?
- Går det att göra ändringar så att fler barn känner sig välkomna och inkluderade i er förening?

BONUSUPPDRAG

Hur skulle vår idrottsförening kunna bli ännu tryggare att vara med i?
Om barnen har ritat något – be dem visa och berätta!

FÖRÄNDRA & FÖRBÄTTRA

På sidan 18 hittar ni ledare förslag på hur ni med hjälp av barnens perspektiv förbättrar er verksamhet.

GLÖM INTE!

FÖRÄNDRA & FÖRBÄTTRA

ANALYSERA

Efter att uppdragen genomförts kan ni i idrottsföreningen fundera över vad som framkommit i barnens svar och lösningar. Analysera, reflektera och dra slutsatser. Vad har barnen tyckt och känt? Vilka förslag på förändringar har de delat med sig av? Vad fungerar/fungerar inte i verksamheten? Vilka målgrupper saknas? Vilka barn känner sig inte välkomna eller inkluderade? Vilka barn kan inte ta del av er verksamhet och varför? Vad behöver förändras när det gäller den fysiska miljön, utbudet och bemötandet för att åtgärda problemen?

ÄNDRA

Diskutera sedan hur ni kan förbättra verksamheten utifrån barnens spaningar och era egna slutsatser. Hur och vad kan ni göra i praktiken för att fler barn ska inkluderas i verksamheten? Det kan vara alltifrån väldigt små justeringar som går att genomföra på en gång, till större förändringar som kräver mer resurser i form av tid och ekonomi. Ta gärna ett helhetsgrepp tillsammans med kollegor och ledning om hur ni ska göra.

ENKEL MALL FÖR ÅTGÄRDSPLAN:

- Vad är problemet?
- Vad kan ni göra åt det?
- Vem kan besluta om åtgärden?
- När ska det vara klart?
- Vem/vilka är ansvariga för att åtgärden utförs?

UPPFÖLJNING

När det gått en tid bör ni följa upp och utvärdera spaningarna, analysen och åtgärderna. Kan ni se någon skillnad och i så fall: har det blivit bättre, har fler barn inkluderats i er verksamhet? Ta med er erfarenheterna som metoden gett er och använd dessa när ni upprepar Perspektivbyrån. Det är viktigt att hålla koll och fortsätta prova!

BARNKONVENTIONEN

BARNKONVENTIONEN blev lag den 1 januari 2020 och finns för att stärka barns mänskliga rättigheter – hemma, i skolan och på fritiden. Lagen säger:

- Att *barn* är egna individer
- Att *barn* har egna rättigheter
- Att *barn* inte är föräldrars eller andra vuxnas ägodelar

TIPS PÅ MER LÄSNING FINNS PÅ:

Unicef.se – Här kan ni bl.a. ladda ner en handbok för idrottsledare med titeln ”Barnkonventionen och föreningsidrotten”(2019).

Barnombudsmannen.se - om barns och ungas rättigheter och intressen utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter.

Barnets rätt (2019) - en grundläggande introduktion i barns rättigheter. Boken ges ut av Sensus Studieförbund och MR-fonden. Den finns att beställa på sensus.se.

DISKRIMINERINGSLAGEN

I DISKRIMINERINGSLAGEN beskrivs det skydd som individer har mot att bli utsatta för diskriminering. Lagen ger också stöd i hur verksamheter kan arbeta främjande för lika rättigheter.

I sin vardag befinner sig barn i förskola och skola, men också på olika kultur- och fritidsarenor. Barn och unga som utsätts för diskriminering i de sammanhangen behandlas sämre än andra för att de exempelvis har en viss hudfärg, ett visst kön, eller en viss sexuell läggning. Det kan röra sig om direkta trakasserier, men det kan också upplevas som diskriminerande att bli utestängd på grund av att den fysiska miljön eller bemötandet inte är anpassat. Deltagande kan då inte ske på lika villkor.

Arbetet med att förebygga och motverka diskriminering berör oss alla!

Läs mer på diskrimineringsombudsmannen.se eller besök perspektivbyrån.nu för en enklare utbildning i diskrimineringslagen.

Önskar ni att er verksamhet skulle nå alla barn?
Är ni beredda att på allvar lyssna till barnens perspektiv?
Gillar ni interaktiva deckarlekar?

Om ni svarat ja på någon av ovanstående frågor så är Perspektivbyrån som metod något för er. Den interaktiva deckarleken syftar till att skapa verksamheter som når alla barn – även dem i ”periferin” som annars riskerar att diskrimineras eller uteslutas. Med Perspektivbyrån hämtas barnens perspektiv in och alla barns röster räknas – oavsett bakgrund. Barn och vuxna får verktyg för att tillsammans skapa en trygg, jämlik och tillgänglig verksamhet.

Barnen granskar, synliggör och ger sitt perspektiv.
Ni vuxna lyssnar, antecknar och förbättrar!

PERSPEKTIV BYRÅN

perspektivbyran.nu

Här kan ni hitta fler tips, metoder och utbildningar!

sensus

RÄTTIGHETS
= CENTRUM
VÄSTERBOTTEN

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN